

Naton tehtävätyyppien soveltamismahdollisuuksia Puolustusvoimissa

Komentaja Mika Raunu, majuri Marko Palokangas
Doktriiniosasto

Tässä tutkimuskatsauksessa tarkastellaan Naton tehtävätyyppien soveltumista Suomen puolustusvoimien strategiseen suunnitteluun, suorituskyvyn kehittämisen ja operatiivisen suunnittelun tueksi.

1. Mitä tehtävätyypillä tarkoitetaan?

Tehtävätyypeillä tarkoitetaan vakioitua tapaa jäsentää puolustusjärjestelmän suorituskyvyn osa-alueita vastaamaan puolustusvoimien lakisääteisiä tehtäviä. Tehtävätyypit mahdollistavat yhdenmukaisen operatiivisen suunnittelun ja keskeisten tehtävien määrittämisen. Ne tukevat osaltaan myös koulutustavoitteiden muodostamista ja suorituskyvyn arviointia. Tehtävätyyppien avulla varmistetaan että suorituskky vastaa sille asetettuja vaatimuksia.

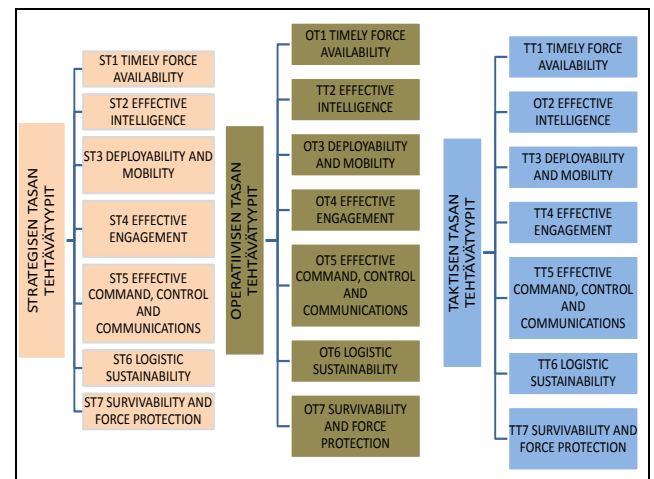
Tehtävätyypit eroavat taktisista tehtävistä. Taktiset tehtävät liittyvät johonkin tiettyyn uhkatilanteeseen, suunnitelmaan, maantieteelliseen alueeseen, vastustajaan ja ne ovat ylempien komentajan tai johtoportaan käskemiä.

Tehtävätyypit vastaavat kysymykseen ”mitä” kunkin suorituskyvyn avulla on kyettävä toteuttamaan. Tehtävätyypit eivät vastaa kysymykseen ”miten” tai ”mikä joukko” tehtävän toteuttaa. Operatiivinen suunnittelu, operatiivinen johtaminen ja joukkojen todellinen suorituskky vastaavat kysymyksiin ”mikä joukko, miten, milloin, miksi ja missä”.

Tehtävätyypeistä on ulkomailla käytössä kansallisia ja monikansallisia versioita. Kansallisia tehtävätyyppejä on laadittu esimerkiksi puolustushaarojen yhteisiä (Joint) ja maa-, meri-, ilmavoimien sekä merijalkaväen tehtävätyyppiäsiakirjoja.¹ Esimerkiksi Yhdysvaltojen asevoimien Universal Joint Task List -asiakirja² on noin 1 000 sivun luettelo eri tasoille jakautuvista tehtävätyypeistä. Yhdysvaltojen eri puolustushaarojen laatimat tehtävätyyppiäsiakirjat ovat vastaavasti laajuudeltaan useita satoja sivuja.

¹ Katso esimerkiksi Yhdysvaltojen merivoimien, merijalkaväen ja merivartioston tehtävätyypit, Chief of Naval Operations, Commandant of the Marine Corps, Headquarters United States Coast Guard: *Universal Naval Task List (UNTL)*, version 3.0, OPNAVINST 3500.38B/MCO 3500.26A/USCG COMDTINST M3500.1B, 30.1.2007, viitattu 22.6.2015. Asiakirjassa kuvataan 536 sivua erilaisia tehtävätyyppejä.
² US Joint Staff: *Universal Joint Task List (UJTL)*, Washington D.C., 1.7.2002, <https://www.hsdl.org/?view&did=2051>, viitattu 18.6.2015.

Monikansallisia tehtävätyyppejä on laadittu muun muassa Natolle³. Kansalliset ja Naton tehtävätyypit jakautuvat ylimmällä tasolla seitsemään päätehtävätyyppiin, jotka ilmenevät alla olevassa kuvassa.

Kuva 1: Naton tehtävätyyppien jakautuminen päätehtävätyyppeihin strategisella (ST), operatiivisella (OT) ja taktisella tasolla (TT).⁴

Naton tehtävätyypit jakautuvat neljälle alatasolle alatehtävätyyppeihin (1→1.1→1.1.1→1.1.1.1). Tehtävätyypeissä ja alatehtävätyypeissä käytetyt yksityiskohtaiset nimikkeet vaihtelevat, mutta ne jäsentävät suorituskkyjä aina samalla periaatteella.

Strategisen tasan tehtävätyypit on tarkoitettu strategisen tasan esikuntien ja joukkojen käyttöön. Operatiivisen tasan tehtävätyypit on tarkoitettu pääesikunnan tasoisten ja muiden puolustushaarojen yläpuolella olevien toimijoiden käyttöön.⁵ Taktisen tasan tehtävätyypit on tarkoitettu puolustushaaroille ja muille taktisen tason toimijoille. Eri tasoille, osajärjestelmille ja puolustushaaroille laaditut tehtävätyypit ovat jäsentelyltään yhteneviä, mutta niiden rakenne ja tehtävätyypeistä käytetyt nimikkeet vaihtelevat.

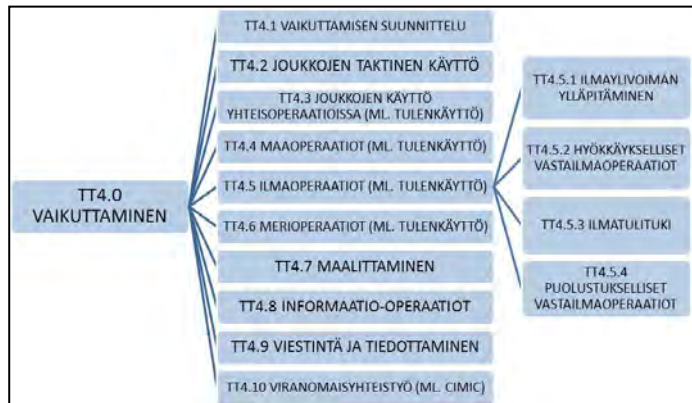
³ North Atlantic Treaty Organization, Supreme Allied Commander Europe ja Supreme Allied Commander Transformation: *Nato Task List, NTL, Bi-SC Directive 80-90, TT 203294*, 16 November 2007, viitattu 15.6.2015.

⁴ Sama. Strategisella tasolla tarkoitetaan valtion johtoa ja siihen rinnastettavaa tasoa, operatiivisella tasolla tarkoitetaan Pääesikuntaan rinnastettavaa tasoa ja taktisella tasolla tarkoitetaan puolustushaaraa ja siihen rinnastettavaa tasoa. Katso myös Euroopan unionin Generic Military Task List (GMLT), European Defence Agency: http://www.eda.europa.eu/docs/documents/factsheet_CDP.pdf, viitattu 22.6.2015.

⁵ Ns. Joint-taso. Katso esimerkiksi *NTL*, sivut 2-1 – 2-3.

Vaihtelu perustuu puolustushaarojen suorituskykyjen ominaispiirteisiin ja niistä käytettyihin nimikkeisiin.

Kuva 2: Esimerkki taktisen tasan (TT) päätehtävyydestä ”vaikut-taminen” ja yhden sen alatehtävyyden ”ilmaoperaatio” jakautumisesta.

2. Tehtävyydet strategisessa suunnittelussa

Naton tehtävyyttä voidaan hyödyntää osana strategista suunnittelua. Niiden avulla määritetään puolustusjärjestelmältä edellyttävät suorituskyvyt ja tämän jälkeen määrittämään millainen joukko tai väline suorituskyvyn tuottaa. Tehtävyyden mukainen jäsentely mahdollistaa myös suorituskykyvajeiden tunnistamisen.

Naton tehtävyydet eivät sellaisenaan sovellu Suomen strategiaan suunnitteluun, koska niistä puuttuu muutamia keskeisiä operatiivisen ja taktisen tasan tehtävyyttä. Näitä ovat esimerkiksi materiaalin hajauttaminen ja yhteiskunnalta saatava tuki. Naton tehtävyyttä on täydennettävä muutamilla kansallisilla tehtävyyteillä. Naton tehtävyyden puutteet ovat kuitenkin vähäisiä ja Naton tehtävyyden luetteloa kuvaa paremmin käsite ”kattava”.

Yhdysvaltojen kansalliset tehtävyydet kattavat lähes kaikki strategisessa suunnittelussa tarvitsemat tehtävyydet. Haasteeksi muodostuu Yhdysvaltojen asevoimien tehtävyyden laajuus, koska asiakirjakokonaisuudessa on lähes 2 000 sivua erilaisia tehtävyyttä.⁶ Lisäksi Yhdysvaltojen tehtävyydet on laadittu suurvallalle, eivätkä ne huomioi Suomen puolustusjärjestelmän tai pienen valtion erityispiirteitä.

Tehtävyyden mahdollistamaa vakioitua ja yhtenäistä tarkastelutapaa tarvitaan strategista suunnittelua tukevien tietojärjestelmien käytössä. Strategista suunnittelua tukeva tietojärjestelmä on esimerkiksi JDARTS⁷ -ohjelmisto. JDARTS:a voidaan hyödyntää

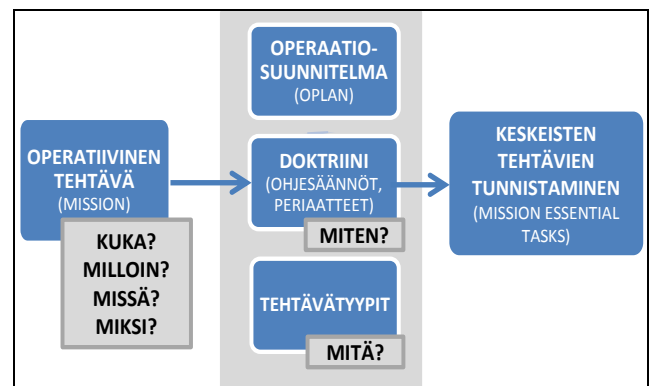
⁶ Vastaavia haasteita tunnistettiin kehitettäessä FINGOP-suunnitteluprosessia ACOGOP-suunnitteluprosessista. Tuolloin suunnitteluprosessia täydennettiin kansallisilla erityispiirteillä.

⁷ Haraldsson, Jonas: Intervjustudie om JDARTS relevans för Försvarsmaktens planering, Swedish Defence Research Agency (FOI), maaliskuuta 2013, <http://www.foi.se/en/Search/Abstract/?rNo=FOI-R-->

tää joukkorakenneyksissä ja tarvittavien suorituskykyjen määrittämisessä. Erilaisten sovellusten käyttö yhdessä vakioitujen tehtävyyden kanssa mahdollistaa yhdenmukaisen ja systemaattisen tarkastelutavan.

3. Tehtävyydet operatiivisessa suunnittelussa

Naton tehtävyydet tukevat operatiivista suunnittelua, esimerkiksi määrittäessä keskeisiä tehtäviä ja käytettäessä erilaisia suunnittelua tukevia ohjelmistoja. Tehtävyyden käyttöönotto ei muuta FINGOP -suunnitteluprosessia, vaan täydentää sitä ja mahdollistaa suunnittelun vakioinnin. Naton tehtävyyden hyödyntäminen operatiivisessa suunnittelussa muodostaa loogisen ketjun koulutusvaatimuksista joukkojen taktisten tehtävien muodostamiseen.

Kuva 3: Naton tehtävyyden käyttö osana operatiivista suunnittelua määrittäessä keskeisiä tehtäviä.⁸

Operatiivista suunnittelua tukee mm. TOPFAS⁹ -ohjelmisto. TOPFAS tukee viisi portaista¹⁰ operatiivista suunnitteluprosessia. Naton käyttämät suunnittelutyökalut on laadittu yhteneviksi eli niiden täysimääräinen hyödyntäminen jopa edellyttää niihin tarkoitettujen tehtävyyden ja muiden vastaavien tekijöiden käyttöä.

3657--SE, viitattu 22.6.2015. JDARTS muodostuu sanoista Joint Defence Planning Analysis and Requirements Tool Set. JDARTS on Naton käyttämä suorituskykyperustainen suunnittelun sovellus, jossa suorituskyvyt muutetaan tehtävyyden kaltaisiksi käsitteiksi ja niille muodostetaan numeraaliset suorituskykyä kuvaavat arvot.

⁸ Sama, viitattu 18.6.2015.

⁹ Thuve, Håkon: TOPFAS (Tool for Operational Planning, Force Activation and Simulation), http://www.dodcrp.org/events/6th_ICCRTS/Tracks/Papers/Track4/127_tr4.pdf ja https://www.eiseverywhere.com/file_uploads/9391b19efc1518a9ac4e685ce9420f3a_TOPFAS_Web_Flyer_Aug_2010.pdf, viitattu 18.6.2015.

TOPFAS-ohjelmisto (Tools for Operational Planning Functional Area Service) sisältää tukipalvelut systeemianalyysiin (system analysis), operatiiviseen suunnitteluun (operations planning), operaatioiden toimeenpanoon (execution), ja operaatioanalyysiin (assessment of operational campaigns).

¹⁰ FINGOP-suunnitteluprosessi sisältäen suunnittelun käynnistämisen, suunnitteluperusteiden määrittämisen, toiminta-ajatuksen laatimisen, suunnitelman laatimisen ja suunnitelman päivittämisen.

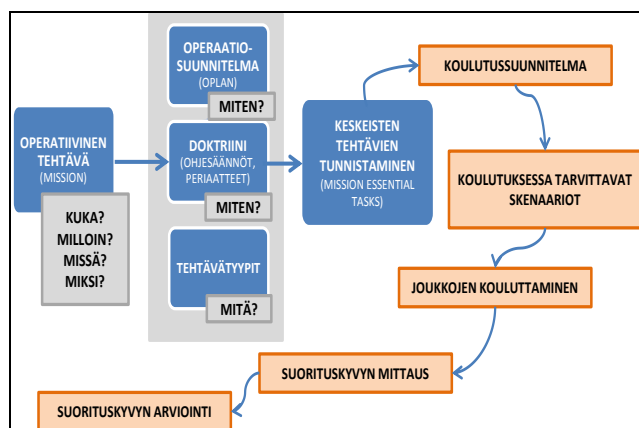

Tehtävätyypit tukevat kuvan kolme mukaisesti Naton operatiivisen suunnittelun keskeisten tehtävien määrittämistä.¹¹

4. Tehtävätyypit suorituskyvyn kehittämisessä ja mittaamisessa

Tehtävätyyppien käytöllä yhtenäistetään suorituskykyjen kehittämistä (koulutus, materiaali) myös kansainvälisesti. Tarve yhteisten tehtävätyyppien käyttöönotolle on ilmennyt muun muassa puolustusvoimien joukkojen suorituskyvyn arvioinneissa.¹² EU:n Pohjoismaisen taisteluosaston¹³ ”arviointiraportin suosituksien” - osuudessa todetaan tehtävätyyppien tarpeesta:¹⁴

“Develop a NBG JMETL, if possible use the NRF JMETL as starting point. Then use the NBG JMETL, the NRF ETC and NTL to develop warfighting requirements.”

Kuva 4: Tehtävätyyppien sijoittuminen operatiiviseen suunnittelu-prosessiin, keskeisten tehtävien tunnistamiseen (Mission Essential Tasks) sekä joukkojen koulutusvaatimuksiin ja suorituskyvyn mittaamiseen.¹⁵

Tehtävätyyppien yhtenäistämisen ja niiden soveltamisen koulutusvaatimuksia esittäviin normeihin, kyetään muodostamaan kansainvälisesti vertailukelpoinen yhdenmukainen ketju koulutussuunnitelmista koulutukseen ja harjoituksiin sekä suoritusky-

vyn mittaamiseen.¹⁶ Puolustusvoimien joukkojen suorituskykyjen luominen olisi yhdenmukaista puolustusvoimien laissa säädetyissä tehtävissä liittyen Suomen puolustamiseen ja osallistumiseen kansainväliseen kriisinhallintaan tai ilmoitettaessa joukkoja erilaisiin monikansallisiin joukkopooleihin tai valmiusjoukkoihin.

5. Johtopäätökset

Naton tehtävätyypit soveltuvat puolustusvoimien strategisen ja operatiivisen suunnittelun apuvälineiksi. Naton tehtävätyyppien käyttöönotto ei muuta strategista tai operatiivista suunnittelua vaan ne täydentävät ja yhdenmukaistavat niitä.

Naton tehtävätyypit tukevat joukkojen koulutusvaatimusten laatimista ja suorituskyvyn mittaamista. Samalla ne muodostavat yhdenmukaisen kokonaisuuden strategisesta ja operatiivisesta suunnittelusta joukkojen tuottamiseen. Naton tehtävätyyppien käyttö tukee puolustusvoimien osallistumista sotilaalliseen kriisinhallintaan ja erilaisiin monikansallisiin valmiusjoukkoihin tai joukkopooleihin, joissa suorituskykyjä jäsennetään ja hallitaan tehtävätyyppien kaltaisilla työkaluilla.

Naton tehtävätyypeissä on myös puutteita, jotka liittyvät lähinnä Suomen puolustusratkaisun erityispiirteisiin. Tehtävätyyppiä voidaan täydentää, lisäämällä niihin tarvittavia alatehtävätyyppiä, kuten materiaalin hajauttamiseen, joukkojen perustamiseen tai joukkojen valmiuteen liittyvät alatehtävätyypit.

Suuremmat puutteet liittyvät Naton tehtävätyyppien näkökulman rajoittamiseen puolustusvoimiin. Ne eivät huomioi laaja-alaista ja syvällistä viranomaisyhteistyötä tai koko yhteiskunnan voimavarojen keskittämistä kokonaisturvallisuuden käsitteen mukaiseen turvallisuusratkaisuun. Naton tehtävätyypit on laadittu eräänlaisissa ”siiloissa” vain asevoimien käyttöön.¹⁷ Toisaalta rajaus luo selkeyttä ja helpottaa niiden hyödyntämistä nimenomaan puolustusvoimissa.

Naton tehtävätyypit on laadittu kuvaamaan nykyhetken sotilaallisia suorituskykyjä. Tehtävätyyppiä ei ole liitetty yksityiskohtaisiin suorituskykyihin vaan kuvaus on laadittu yleisellä tasolla. Täten Naton tehtävätyyppien avulla kyetään arvioimaan myös tulevaisuudessa tarvittavia suorituskykyjä.

Lisätietoja

Yleisesikuntaupseerit, komentaja Mika Raunu (p. 0299 800) ja majuri, sotatieteiden tohtori Marko Palokangas (p. 0299 800) ovat puolustusvoimien tutkimuslaitoksen Doktriiniosaston erikoistutkijoita.

¹¹ Mission Essential Task (MET), katso esimerkiksi Joint Chiefs of Staff: Joint Mission Essential Task List (JMETL) Development Handbook, syyskuu 2002,

<http://www.dtic.mil/doctrine/training/trainingsystem/JMETLbook.pdf> ja Lindberg, Erik: Evaluation and Certification of the Nordic Battle Group, Swedish Defence Research Agency (FOI), tammikuu 2006,

<http://www.foi.se/report?rNo=FOI-R--1909--SE>, viitattu 18.6.2015.

¹² Esimerkiksi Naton rauhankumppanuusvaltiolle tarkoitettu OCC-suorituskyvyn arvioinneissa ja niiden kansallisissa sovelluksissamme.

¹³ Ruotsin johtama Nordic Battle Group oli osa EU:n nopean toiminnan joukkoja 1.1.–1.7.2008. Taisteluosaston joukot olivat Norjasta, Ruotsista, Suomesta ja Virossa. Katso esimerkiksi Lindberg, Erik: Evaluation and Certification of the Nordic Battle Group, Swedish Defence Research Agency (FOI), tammikuu 2006, <http://www.foi.se/report?rNo=FOI-R--1909--SE>, viitattu 18.6.2015.

¹⁴ Lindberg (2006): ETC tarkoittaa Nato Response Force Evolutionary Training Criteria ja NTL tarkoittaa Nato Task List.

¹⁵ Katso esimerkiksi Joint Chiefs of Staff: Joint Mission Essential Task List (JMETL) Development Handbook, syyskuu 2002, <http://www.dtic.mil/doctrine/training/trainingsystem/JMETLbook.pdf>, viitattu 18.6.2015.

¹⁶ Katso myös de Spiegeleire, Stephan:

<http://gettingdefenseright.blogspot.fi/2011/03/capability-taxonomies-kill.html>, viitattu 22.6.2015. De Spiegeleire korostaa vakioinnin ja yhdenmukaisuuden merkitystä.

¹⁷ Sama, viitattu 22.6.2015.